

Tobaksparlör – från A till Ö

Framtagen av Lena Sjöberg, kanslichef Yrkesföreningar mot Tobak (YmT) och arbetsutskottet för Tobakspreventiva nätverket i Landsting och Regioner (TPLR).

I det tobaksförebyggande arbetet kan en del ord, förkortningar och begrepp vara kryptiska och svåra att förstå. Här förklaras en del. Bidra gärna med förslag och kompletteringar – kontakta Yrkesföreningar mot Tobaks kansli info@ymtkansli.org

A

A Non Smoking Generation, NSG: Stiftelse som vill begränsa tobakens plats i samhället i syfte att skydda barn och ungdomar från tobaksbruk. www.nonsmoking.se

ANDT- sekretariatet: Samordningsfunktion för regeringens arbete med alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor. www.regeringen.se

ANDT- strategi: Regeringens verktyg för arbetet med alkohol, narkotika, doping och tobak. Ny ANDT-strategi presenterades den 8 februari 2016, där Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025 lyfts fram som en viktig del i det tobaksförebyggande arbetet. Folkhälsomyndigheten har samordningsansvar för de många myndigheter som arbetar med strategin.

ASH: Action on Smoking and Health. Organisation som finns i ett antal länder, t ex i Storbritannien www.ash.org.uk och i Finland www.suomenash.fi

Astma- och allergiförbundet: Är Sveriges folkrörelse för allergiker. De arbetar för att möjliggöra ett friskare och tryggare liv för alla med astma, allergi, eksem eller annan överkänslighet genom att sprida information, bedriva opinionsbildning och stödja forskning. www.astmaoallergiforbundet.se

B

BRiT: Barnets rätt i tobaksfrågan. Ett projekt som lyfter fram barnperspektivet i tobakspolitiken. Barnkonventionen och tobakskonventionen säger att barn har rätt till bästa möjliga hälsa och till en tobaksfri uppväxt och framtid. BRiT är ett samarbete mellan Tobaksfakta och TPLR. www.tobaksfakta.se

C

CAN: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, är en medlemsorganisation och ett nationellt kompetenscentrum som arbetar för att minska skador av tobak, alkohol och andra droger i samhället, genom bl a att följa konsumtions- och skadeutvecklingen. www.can.se YmT är medlemmar sedan sept 2016.

Cancerfonden: Ledande finansiär av svensk cancerforskning. Ideell insamlingsorganisation utan statliga bidrag. Ger ut en årlig cancerfondsrapport med ett kapitel om tobak. Den 4:e februari varje år arrangeras Världscancerdagen, som är en global satsning instiftad av WHO. Tar del i det nationella tobakspreventiva arbetet, främst genom opinionsbildning. Cancerfondens GS ingår också i NSG's styrelse. www.cancerfonden.se

Cancerstrategin: Utredningen "Ännu bättre cancervård" presenterades 2010, vilken har resulterat i en stor satsning på sex regionala cancercentra (RCC), från norr till söder. I projektet ingår insatser för att minska tobaksrökningen, som ska bidra till:

- att man i alla delar av hälso- och sjukvården har och följer upp rutiner för att fråga alla patienter om tobaksanvändning
- att tobaksavvänjning erbjuds i tillräcklig omfattning
- att det finns system för att följa upp och återrapportera resultat av insatserna, både regionalt och nationellt.

Sveriges kommuner och landsting ansvarar för viktiga delar av Cancerstrategin, se SKL nedan.

Conference of Parties (COP): Se WHO's Tobakskonvention nedan.

E

E-cigarett: En elektronisk cigarett som laddas med ett slags e-vätska. Lanserades i början av 2000-talet. Det finns många frågetecken kring produkten, som utreds för reglering och lagstiftning. Uppdaterad information om e-cigarett finns på www.psykologermottobak.se

ENSH: Är ett globalt nätverk för att stärka och utveckla gemensamma strategier för en tobaksfri hälso- och sjukvård. Mer information hittar du på HFS hemsida och på www.ensh.org

ENSP: European Network for Smoking and Tobacco Prevention: Europeiskt nätverk för frivilligorganisationer som arbetar tobakspreventivt. www.ensp.org

EU: Inom Europeiska Unionen finns ett antal direktiv gällande tobak som medlemsländerna ska följa. De tre mest centrala är:

- reklamdirektivet, reglerar tobaksindustrins möjligheter att marknadsföra sina varor
- tobaksproduktdirektivet, reglerar hur tobaksförpackningarna ska märkas med bild- och textvarningar
- skattedirektivet reglerar hur tobak ska beskattas.

Det finns även rådsrekommendationer som medlemsländerna bör sträva efter att uppfylla, exempelvis rådsrekommendationen om rökfria miljöer.

Nytt tobaksproduktdirektiv trädde i kraft i maj 2016.

Ekonomiskt stöd till tobaksodlande bönder är under avveckling.

www.ec.europa.eu/health-eu/my_lifestyle/tobacco

F

Familjekontrakt: Ett sätt att förhindra tobaks- och alkoholdebuter genom att ungdomen tecknar en form av kontrakt med familjen. Organisationen SMART lanserar detta verktyg som ett komplement till andra kontrakt och förebyggande insatser. Med hjälp av en kontraktsgenerator skapar familjen sitt eget personliga kontrakt med sina egna ”morötter”. www.familjekontrakt.se

FCA: Framework Convention Alliance är en nätverksorganisation som samordnar civilsamhällets synpunkter på det pågående arbetet med att implementera WHO:s Tobakskonvention. Från Sverige ingår bl a Yrkesföreningar mot Tobak, YmT. www.fctc.org

FCTC: Frame Convention on Tobacco Control, WHO:s tobakskonvention.

Folkhälsomyndigheten: En statlig myndighet med uppgift att utveckla och förmedla kunskap för att främja hälsa och förebygga sjukdom och skador. Myndigheten ska ansvara för sektorsövergripande uppföljning och utvärdering av insatser inom folkhälsoområdet och vara ett nationellt kunskapscentrum. Vad gäller tobak arbetar myndigheten både med tillsyn och utveckling av metoder och strategier i det förebyggande arbetet. Folkhälsomyndigheten har en löpande verksamhet, har särskilda regeringsuppdrag som utgår från ANDT-strategin och ansvarar för samordning och uppföljning av strategin. På Folkhälsomyndighetens webbsida finns kunskapssammanställningar, information, statistik och material www.folkhalsomyndigheten.se

H

HFS: är ett nätverk för en mer hälsoorienterad hälso- och sjukvård. Det svenska nätverket för Hälsöfrämjande hälso- och sjukvård (HFS) etablerades 1996. Nätverket är en del av det internationella nätverket Health Promoting Hospitals and health services, HPH, initierat av WHO 1993. HFS-nätverket består idag av 19 landsting/regioner/vårdorganisationer samt 2 enskilda sjukhus/primärvård. www.hfsnatverket.se

Hjärt-Lungfonden: Samlar in och fördelar pengar till forskning samt informerar om hjärt- och lungsjukdomar. Generalsekreteraren ingår i NSG's styrelse och de medverkar i det nationella tobakspreventiva arbetet. www.hjart-lungfonden.se

Hjärt-Lungsjukas Riksförbund: Hjärt-och lungsjukas Riksförbund arbetar för att hjärtsjuka och lungsjuka personer ska kunna leva ett så bra liv som möjligt. Informerar, utbildar och arbetar med opinionsbildning i frågor som berör medlemmarna. En av många viktiga frågor som drivs är att alla personer med hjärt-eller lungsjukdom ska ha rätt till kvalificerad vård och rehabilitering oberoende av bostadsort, kön och ålder. www.hjart-lung.se

HLV: Hälsa på lika villkor, är en nationell folkhälsoenkät och undersökning om befolkningens hälsa och levnadsvanor som görs av Folkhälsomyndigheten. Genomförs årligen till ett mindre urval av landets befolkning, vissa år med ett större urval. Målsättningen är att följa måendet över tid. Se Folkhälsomyndighetens webbsida under Folkhälsodata. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/>

I

INWAT: International Network of Women Against Tobacco, är ett internationellt nätverk för kvinnor som på olika sätt är aktiva och engagerar sig i tobaksfrågan. www.inwat.org

K

Kommuner: Kommuner har ett folkhälsoansvar och oftast finns en folkhälsostrateg med ansvar för folkhälsofrågorna. Kommunen har ansvar för många arenor där tobaksprevention är aktuell som skola, fritidsverksamhet, omsorg, socialtjänst och kommunal psykiatri. Därutöver har kommunen ansvar för lokal tillsyn och för sina egna anställda. I september 2015 hade 201 av Sveriges 290 kommuner fattat beslut om ”Rökfri arbetstid” och flera har beslutat om ”Tobaksfri arbetstid”. Läs mer i Folkhälsomyndighetens skrift Tobaksfri kommun. Statistik om kommuner med rök/tobaksfri arbetstid finns på www.tobaksfakta.se

KOL: Kronisk obstruktiv lungsjukdom, en rökrelaterad lungsjukdom som beror på att lungorna skadats så att luftvägarna blir trängre än normalt och att det blir svårt att ta upp syre. Man har de senaste åren sett en stor ökning bland kvinnor i medelåldern.

Kommissionen för jämlik hälsa: Kommissionen för jämlik hälsa är tillsatt av regeringen och har till uppgift att lämna förslag som kan bidra till att hälsoklyftorna i samhället minskar. Till grund för kommissionens uppdrag ligger regeringens mål om att de påverkbara hälsoklyftorna ska slutas inom en generation. Kommissionen verkar som en politiskt oberoende kommitté och ska senast 31 maj 2017 lämna en slutrapport till regeringen. Ordförande är professor Olle Lundberg. www.kommissionjamlikhalsa.se

L

LmT: Läkare mot Tobak, intresseorganisation för engagerade av tobaksfrågan inom läkarprofessionen

LärmT: Lärare mot Tobak, vänder sig i första hand till lärare och skolpersonal för att stödja det tobaksförebyggande arbetet i skolan. De arbetar också för tobaksfri skoltid, bl a genom att påverka beslutsfattare. www.lararemottobak.se

Landsting/regioner: Har ansvar för hälso- och sjukvård; slutenvård, primärvård och tandvård och därutöver ett allmänt folkhälsoansvar. Tobaksavvänjning bedrivs idag på många vårdcentraler och sjukhus. Primärvården har huvudansvar för tobaksavvänjning och även tandvården är en potentiellt viktig aktör. Läs mer i Folkhälsomyndighetens skrift ”Tobak och avvänjning”.

LUFT: Landstingens Utvecklingsarbete För Tobaksprevention är namnet på Sveriges största konferens inom tobaksområdet. Konferensen genomförs på olika orter i landet och sen 1990 har sexton LUFT konferenser genomförts. Ansvariga för genomförandet är TPLR:s arbetsutskott. www.luftkonferens.nu

Länsstyrelsen: Statens representation på länsnivå. Samordnar ANDT-frågorna på länsnivå med bidrag från staten med hjälp av ANDT-samordnare. Stödjer kommunerna i att utveckla ANDT-arbetet. Länsstyrelsen har även tillsynsansvar över kommunerna inom ANDT-området. www.lst.se

N

NCD: Non-Communicable Diseases, icke smittsamma sjukdomar, har under de senaste åren blivit extra aktuellt som begrepp inom det tobakspreventiva arbetet. FN konstaterar att utvecklingen av de stora sjukdomsgrupperna cancer, hjärt-kärlsjukdomar, diabetes och KOL är ohållbar. Tobaksbruk utpekas som den enda och allvarliga gemensamma riskfaktorn för dessa sjukdomsgrupper – därför betonas att implementering av Tobakskonventionens åtgärder behöver accelereras.

NCD-nätverket: Det svenska nätverket mot icke smittsamma sjukdomar, NCD-nätverket, bildades i samband med FN:s högnivåmöte om prevention och kontroll av icke smittsamma sjukdomar i mitten av september år 2011 och består idag av 27 civilsamhällesorganisationer. Genom att bredda kunskapen om problemen kring de icke smittsamma sjukdomarna och deras riskfaktorer vill nätverket skapa en medvetenhet om vikten av att genomföra åtgärder. Detta gör man genom informationsspridning och opinionsbildning. <http://ncdsverige.se/>

NGO: Non-governmental Organization Internationell, benämning på det vi i Sverige benämmer frivilligorganisationer eller ideella organisationer. Finns med som aktörer och samarbetspartners i det internationella och nationella tobakspreventiva arbetet.

NTR: Nicotine and Tobacco Research, En internationell tidskrift som publicerar forskning inom tobaksområdet av högsta klass. Mer om grundforskning kring tobak, genetik, beroende, avvänjning, farmakologi etc. och mindre om politiska, sociala och ekonomiska frågor.

P

PmT: Psykolger, socionomer och folkhälsovetare mot tobak, intresseorganisation för engagerade av tobaksfrågan inom beteendevetarprofessionen.

R

RCC: Regionala Cancercentrum, är landstingens och regionernas kunskapsorganisation inom cancerområdet. Med utgångspunkt i nationella cancerstrategin och tio gemensamma utvecklingsuppdrag arbetar sex RCC tillsammans med landsting och regioner för en mer patientfokuserad, tillgänglig och jämlik cancervård. finns 6 RCC i Sverige som arbetar tillsammans med landsting och regioner. Ska vara ett kunskapsstöd för alla i cancervården.. www.cancercentrum.se

S

SDG; Sustainable Development Goals, 2030-agendan. De globala målen för en hållbar utveckling antogs av FN:s generalförsamling 25 september 2015 under namnet ”Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development”. Programmet innehåller 17 mål och 169 delmål som ska ersätta millenniemålen, som löpte ut 2015. Den nya agendan har 2030 som mållår. Tobaksfrågan ingår i samtliga mål, men främst i mål nr 3.

Sluta-röka-linjen: En kostnadsfri nationell telefonlinje som stöd för dem som vill sluta röka eller snusa. Ger också handledning och stöd till professionella. Finansieras av regeringen.

Tel: 020-84 00 00 www.slutarokalinjen.org

Socialdepartementet: Handlägger huvuddelen av tobaksfrågorna för regeringens räkning. Gabriel Wikström (S) är ansvarig folkhälsominister. www.regeringen.se

Socialförvaltningen i kommunerna har ofta ansvar för tillsyn. Det handlar bl a om att åldersgränsen för inköp av tobak följs och att regler om rökfria miljöer efterlevs, som på skolgårdar.

Socialförvaltningen ansvar även för ekonomiskt bistånd, där tobaksbruk kan vara en bidragande orsak till fattigdom och ohälsa.

Socialstyrelsen: Tar fram strategier för social välfärd och värnar om den enskilda människans rätt till god hälsa, vård och omsorg. Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. SoS publicerade 2011 ”Nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder”, där tobaksbruk ingår tillsammans med kost, fysisk aktivitet och riskbruk av alkohol. Dessa implementeras nu. www.socialstyrelsen.se

Socialutskottet: Ett av riksdagens många utskott, som handlägger ärenden i området hälsovård, sjukvård och social omsorg. Alla riksdagspartier är representerade. Här behandlas motioner om tobakspolitiska åtgärder som lagts fram av riksdagens oppositionsledamöter. Utskottet bereder även regeringens propositioner till riksdagen, för att senare beslutas i kammaren. www.riksdagen.se. Ordf Emma Henriksson, (KD)

SMART: Ett nätverk för organisationer som arbetar drog-förebyggande med hjälp av positiv förstärkning och individuella kontrakt med ungdomar. Ger handledning och stöd för dem som vill arbeta med kontraktmetoden, arrangerar Nordisk förebyggarkonferens vartannat år. Målet är att förhindra och/eller uppskjuta drogdebuter, även tobaksdebut. www.smart.org.se

Smart Ungdom: Ungdomarnas egen organisation med målet att ungdomarna själva ska vara med och påverka. Aktiva kontrakt-verksamheter som arbetar med kontrakt om drogfrihet, bl a tobaksfrihet, kan bilda en Smart Ungdom-klubb. Smart Ungdom har idag anställda som besöker och ger stöd till dem som vill starta. Hela landet är målgrupp. Genomför bla. ungdomskonferenser. www.smartungdom.se

SmT: Sjuksköterskor mot Tobak, intresseorganisation för engagerade av tobaksfrågan inom sjuksköterskeprofessionen.

SRNT: Society for Research on Nicotine and Tobacco, är ett vetenskapligt sällskap för utveckling av kunskapen om tobaken i vidaste bemärkelse. SRNT arrangerar varje år ett stort möte i USA, och något glesare möten i Europa. Se hemsidan.

Svensk tobakspolitik:

Här följer några punkter om svensk tobakspolitik i korthet just nu

Sverige har i maj 2016 genomfört EU:s tobaksprodukt direktiv bl.a hälsovarningar i ord och bild på 65 procent av cigarettpaketens fram- och baksidor. Rökfri tobak, som snus, ska förses med hälsovarningen ”Denna tobaksvara skadar hälsan och är beroendeframkallande”. Skärpta rapporteringskrav på tillverkare och importörer.

EU-direktivet säger även att e-cigarett ska regleras och i utredningsuppdraget ingick också att föreslå sådan reglering. Svenska Läkemedelsverket har klassat e-cigaretter med nikotin som läkemedel och förbjudit ett bolag i Skåne att sälja e-cigarett. Bolaget överklagade och frågan har prövats av Högsta förvaltningsdomstolen. Domstolens utlåtande blev att e-cig ska klassas som en tobaksprodukt. Ännu råder ett oklart juridiskt läge, e-cigaretter fortsätter att säljas i Sverige och vi väntar på en proposition från regeringen för beslut i riksdagen.

När den röd-gröna regeringen tillträtt ville den föra en mer offensiv tobakspolitik än sina företrädare. I februari 2015 fick därför Göran Lundahl och hans medarbetare ett tilläggsdirektiv att utreda fler tobakslagändringar. Förslagen som har utretts är:

Exponeringsförbud för tobaksprodukter på säljställen

Neutrala, standardiserade tobaksförpackningar

Fler rökfria allmänna platser

Tillståndsplikt för tobaksförsäljning.

I februari 2016 presenterade utredningen sina förslag. Nu väntar vi på en proposition om dessa förslag.

SKL: Sveriges Kommuner och Landsting, är en arbetsgivar- och intresseorganisation för kommuner, landsting och regioner i Sverige som verkar på medlemmarnas uppdrag med utgångspunkt i den lokala och regionala demokratin. Det finns 290 kommuner och 21 landsting inklusive regionerna Gotland, Halland, Skåne Västra Götaland, Örebro samt Östergötland.

Kommuner, landsting och regioner i Sverige ansvarar för merparten av den samhällsservice som finns. SKL ansvarar för viktiga delar av Cancerstrategin, bland annat på det tobakspreventiva området.

www.skl.se

T

Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025: Ett opinionsbildnings arbete som innefattar ett måldatum för utfasning av rökningen i vårt land och en plan för hur målet ska nås. Uppmaningen riktar sig till Sveriges politiker från de 126 organisationer som i dagsläget ställt sig bakom Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025.

Att ställa sig bakom Tobacco Endgame innebär att man bejakar följande:

- vi förstår bakgrunden till och behovet av att skifta perspektiv i det tobaksförebyggande arbetet
- vi stödjer principen att ett årtal ska preciseras då rökningen ska vara kraftigt begränsad
- vi stödjer en bred opinionsbildning för ett politiskt beslut med en tillhörande handlingsplan.

Arbetet drivs av Tobaksfakta, Yrkesföreningar mot tobak, TPLR och Visir.

Ingår i 2016 års ANDT-strategi. www.tobaksfakta.se

Tobak eller Hälsa: Nyhetsbrev från Yrkesföreningar mot Tobak, utkommer digitalt 4 gånger per år. Kan beställas till en kostnad av 50 kr/nummer. Som medlem i någon av yrkesföreningarna (kostar 100 kr per år), får man nyhetsbrevet utan extra kostnad. Presenteras även på websidan.

www.tobaccoorhealthsweden.org

Tobaksfria dagen: Instiftad av WHO och genomförs årligen den 31 maj då tobaksfrågan med olika teman med uppmärksammas världen över.

Tobaksfria veckan: vecka 47 är en nationell vecka som har funnits sedan 1970-talet med syfte att stimulera till tobaksfrihet och att lyfta upp tobaksproblematiken i samhället. Under årens lopp har satsningen fokuserat på olika teman, ofta med samma inriktning som WHO:s tobaksfria dag 31 maj. Ansvar för att uppmärksamma veckan ligger idag hos Yrkesföreningar mot Tobak och andra frivilligorganisationer.

Tobaksfakta – oberoende tankesmedja: Ideell organisation som bildades 2011 för att intensifiera och samordna opinionsbildningen för ett stärka det tobaksförebyggande arbetet. Administrerar www.tobaksfakta.se som är landets mest innehållsrika och aktuella informationskanal för tobaksfrågor. Har en generalsekreterare, Ewy Thörnqvist, och ett flertal ideella medlemsorganisationer. Göran Boëthius är ordförande. Tobaksfakta har 18 medlemsorganisationer.

Tobaksfri duo: Är en evidensbaserad metod för att förebygga tobaksbruk bland barn och unga, En skolbaserad kontraktmetod som bygger på kunskap, positivt gruptryck och ett avtal mellan den unge och en tobaksfri vuxen. Sprids framförallt via skolor och tandvård, och finns idag i 75 kommuner och i de flesta län, samt på Åland. Metoden har utarbetats och samordnas av Västerbottens läns landsting. www.tobaksfri.se

Tobakskonventionen: se WHO:s ramkonvention.

Tobakslagen: År 1993 beslutade riksdagen om att införa tobakslagen. Lagen har reviderats och kompletterats under åren. I sin nuvarande utformning omfattar tobakslagen:

www.fhi.se/PageFiles/6871/Handbok-tobakslagen.pdf

- Begränsning av rökning i offentliga lokaler och utrymmen samt på vissa områden utomhus
- Rökfri arbetsmiljö (vissa undantag finns dock)
- Varningstexter och innehållsdeklaration på förpackningar till tobaksvaror
- Begränsningar av handeln med och rätten till införsel av tobaksvaror
- Marknadsföring av tobaksvaror och användning av vissa varukännetecken i marknadsföring av varor eller tjänster
- Produktkontroll av tobaksvaror

TmT: Tandvård mot Tobak, intresseorganisation för engagerade av tobaksfrågan inom olika tandvårdsprofessioner.

TPD: Tobaksproduktdirektivet, ett direktiv från EU om nya gemensamma riktlinjer för tobak i hela unionen. Sommaren 2014 fick lagman Göran Lundahl den dåvarande regeringens uppdrag att utreda hur EU-direktivet senast den 16 maj 2016 skulle genomföras i svensk lag. I februari 2015 kom utredningen med ett delbetänkande och den 20 maj infördes den nya tobakslagen. Beslutet om reglering av e-cigarett har försenats pga utredning om läkemedelsklassning och väntas komma i början av 2017.

TPLR: Tobakspreventiva nätverket i landsting och regioner. Består av samordnare för landsting/regionernas tobakspreventiva arbete från hela Sverige. Har en viktig roll som kunskapsförmedlare och stöd för landstingens samordnare inom tobaksområdet. Genomför en årlig nätverksträff och arrangerar vart tredje år den största nationella konferensen inom tobaksområdet, LUFT. TPLR utser ett arbetsutskott som samordnar arbetet.

Tobacco Control: En internationell tidskrift om tobak utgiven av brittiska läkaresällskapet (BMA). Denna tongivande tidskrift publicerar forskningrapporter och debatt om tobak från hela världen. www.tobaccocontrol.bmj.com

Tobacco Free Kids: engelskspråkig webbsida huvudsakligen för ungdomar, men även för professionella. www.tobaccofreekids.org

U

Unga allergiker: Är en ungdomsorganisation som bygger på medlemmarnas engagemang. Målet är att skapa ett samhälle tillgängligt för alla. www.ungaallergiker.se

V

VISIR: är en ideell organization – politiskt och religiöst obunden, som arbetar med opinionsbildning och myndighetskontakter. VISIR vill skapa rökfria miljöer och hjälpa alla som har problem med tobak med råd och stöd. www.visir.se

W

WHO: World Health Organization, världshälsoorganisationen, bildades 1948 och är ett av Förenta nationernas fackorgan med huvudkontor i Geneve. Huvudsyftet är att alla människor ska uppnå en så god hälsa som möjligt. God hälsa definieras som ett välbefinnande både fysiskt, psykiskt och socialt. Man arbetar inom alla områden för detta syfte, och står bakom många kampanjer. Tobaksprevention prioriteras högt inom WHO och man har bland annat tagit initiativ till WHO:s Ramkonvention om tobakskontroll, se nedan. GD Margaret Chan, läkare från Hong Kong. www.who.int

WHO:s ramkonvention om tobakskontroll: allmänt kallad Tobakskonventionen, är världens första konvention inom hälsoområdet. Tobakskonventionen tillkom 2003 och har hittills ratificerats av över 90% av världens länder, av Sverige år 2005. Konventionens 38 artiklar visar vad som bör göras inom varje land för att stoppa tobaksepidemin. Konventionen är en bindande överenskommelse för länder som anslutit sig. Vid den årliga Conference of Parties (COP), diskuteras och antas nya riktlinjer som preciserar kraven på åtgärder. Några exempel är:

- exponeringsförbud av tobak i butiker, för att förhindra tobaksdebut och minska återfall
- förbud mot smaktillsatser i tobaksprodukter, vilka kan förleda och förenkla tillvänjning, speciellt hos ungdomar och nybörjare,
- varningsbilder för att tydliggöra budskapet om tobakens hälsorisker och informera om skador även till dem som inte läser text,
- neutrala paket för att göra paketen mindre attraktiva osv. Mer information på www.who.int

En svensk översättning av konventionen finns på www.folkhalsomyndigheten.se

World No Tobacco Day eller Tobaksfria dagen är utlyst av WHO och genomförs i hela världen årligen den 31 maj. WHO ansvarar för internationellt årligt tema och material, som finns att beställa eller ladda ner från deras hemsida. YmT gör ofta en svensk variant av material och tema, som även tas upp under Tobaksfria veckan vecka 47.

Y

YmT: Yrkesföreningar mot Tobak, är en paraplyorganisation för fem ideella föreningar: Läkare, Tandvård, Sjuksköterskor, Lärare samt Psykologer, socionomer och folkhälsovetare mot Tobak. Yrkesföreningarna samverkar i planering och genomförande av opinionsbildande insatser och aktiviteter och har en gemensam styrelse som sammanträder regelbundet. YmT arbetar huvudsakligen med opinionsbildning, information och utbildning av de egna yrkeskårerna.

Medlemsskap som stöder det tobaksförebyggande arbetet kostar 100 kr per år. Medlemmarna får bli a nyhetsbrevet Tobak eller hälsa 4 ggr/år.

Kontakt: info@ymtkansli.org. www.tobaccoorhealthsweden.org

Kort presentation av de olika yrkesföreningarna:

LmT: Läkare mot Tobak: Vänder sig i första hand till läkare med mål att engagera dessa i det tobaksförebyggande arbetet. www.doctorsagainsttobacco.org

TmT: Tandvård mot Tobak, innefattar alla yrkeskategorier inom tandvården och arbetar med opinion och utbildningsfrågor. Finns på facebook. www.tandvardmottobak.org

SmT: Sjuksköterskor mot Tobak, vänder sig i första hand till sjuksköterskor med information och utbildning om det tobakspreventiva arbetet. www.sjukskoterskormottobak.se

LärmT: Lärare mot Tobak: arbetar mot skolan samt för att påverka politiker i tobaksfrågor.
www.lararemottobak.se

PmT: Psykologer, socionomer och folkhälsovetare mot tobak. Arbetar för att öka kunskapen och påverka attityder hos yrkesgrupper för att stimulera till ett aktivt tobaksförebyggande arbete. PmT erbjuder även en utvecklad webbsida för den som vill sluta röka eller snusa och för den som vill stödja andra till tobaksstopp. www.psychologistsagainsttobacco.org

Postadress Yrkesföreningar mot Tobaks kansli:

YmT kansli
Marianne Roos
Box 738
101 35 Stockholm

Besöksadress:
c/o Svenska Läkaresällskapet
Klara Östra kyrkogata 10
111 52 Stockholm